

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 2) ประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

กลุ่มเป้าหมาย โดยการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ตามแผนการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชุมนุมยุวบรรณารักษ์ โรงเรียนนาหว้าพิทยาคม “ธาตุประสิทธิ์ ประชาณุเคราะห์” ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน โดยใช้แผนการทดลองรูปแบบการศึกษาเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group Pre Test-Post Test Design)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามและแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสอบถามเกี่ยวกับยุวบรรณารักษ์ และแนวทางการพัฒนาความรู้ทักษะการเป็นยุวบรรณารักษ์

สมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้ หลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจในงานยุวบรรณารักษ์ของนักเรียนที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม 2) ทักษะการปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์ของนักเรียนที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมต่อหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ อยู่ในระดับมาก

ระยะการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานปัญหาและความต้องการเพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยนำปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ด้วยการ ใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า t-test แบบ Dependent Samples

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 สรุปผล ได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ทฤษฎี ความหมาย องค์ประกอบ เทคนิควิธีการ แนวทางการวัดและประเมินผลปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์ มี 4 งาน ได้แก่ 1) การจัดเรียงหนังสือบนชั้น 2) การบริการยืม-คืน 3) การจัดหมวดหมู่หนังสือ 4) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มี 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหา 3) กระบวนการฝึกอบรม 4) การวัดและประเมินผล ทั้งนี้ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นความจำเป็นและมีความต้องการในการพัฒนายุวบรรณารักษ์ด้วยการฝึกอบรม

ผลการสร้างร่างหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีองค์ประกอบของหลักสูตร 4 องค์ประกอบ สรุปได้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมี 3 ข้อ ได้แก่

1.1 เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในงานยุวบรรณารักษ์

1.2 เพื่อส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์ สามารถนำไปใช้

เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการเรียนและช่วยงานห้องสมุดได้

1.3 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา

ในการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาให้เป็นยุวบรรณารักษ์ได้

2. เนื้อหา ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วย ได้แก่

2.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การจัดเรียงหนังสือบนชั้น

2.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การบริการยืม-คืน

2.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การจัดหมวดหมู่หนังสือ

2.4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ใช้เวลาการฝึกอบรมรวม 12 ชั่วโมง จำนวน 2 วัน

3. กระบวนการฝึกอบรม มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน(Plan)
2) การปฏิบัติ (DO) 3) การตรวจสอบ (Check) 4) การปรับปรุงแก้ไข (Action)
4. การวัดและประเมินผล ดำเนินการวัดและประเมินก่อน ระหว่าง และ
หลังการฝึกอบรม เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผล ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของเครื่องมือ ได้แก่

4.1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในงานยุวบรรณารักษ์ มีค่าดัชนี
ความสอดคล้องใช้ได้ทุกข้อ ค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง .60-.80 ค่าอำนาจจำแนก (r)
ตั้งแต่ .41-.70 และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.9524

4.2 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์มีเกณฑ์
การตัดสินครอบคลุมจุดประสงค์และเนื้อหาสาระตามแผนการฝึกอบรม จำนวน 4 หน่วย
การเรียนรู้

4.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม
ยุวบรรณารักษ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องใช้ได้ทุกข้อ

ผลการตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยได้จัดทำ
ร่างหลักสูตรฝึกอบรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรด้าน
ความสอดคล้องและความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน
5 ระดับ โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 และค่าเฉลี่ยของ
ความเหมาะสมที่ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ มีความสอดคล้องกัน
ในทุกประเด็น โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 นำไปใช้ได้ และ
มีความเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) และผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะ
เพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง จึงปรับกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 3
การจัดหมวดหมู่หนังสือให้มีความกระชับ กิจกรรมการเรียนรู้ให้มีเนื้อหาที่เข้าใจง่ายและ
สามารถปฏิบัติได้จริง เช่น ใบบางที่ 3.1 หมวดหมู่นั้นสำคัญไฉน

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22

ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจในงานยุวบรรณารักษ์ ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรมพบว่า ภายหลังจากทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในงานยุวบรรณารักษ์ หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลการศึกษาทักษะการปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์ของนักเรียนพบว่า คะแนนทักษะการปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นทักษะการปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์ในด้านต่างๆ พบว่าส่วนมากอยู่ในระดับดีมาก ยกเว้นทักษะการจัดหมวดหมู่หนังสือ อยู่ในระดับดี เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยทักษะการบริการยืม-คืน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 10.97 และทักษะการจัดหมวดหมู่หนังสือ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 9.23

2.3 ผลการศึกษาคำพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ พบว่าในภาพรวมความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$) สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ด้านสถานที่/ระยะเวลา ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม และด้านการวัดและประเมินผล มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน คือ 5.00 รองลงมาคือ คะแนนเฉลี่ย 4.96 คือ ด้านวิทยากร ด้านการนำความรู้ไปใช้มี คะแนนเฉลี่ย 4.87 และด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 4.84

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า จากการนำข้อมูลพื้นฐานมาศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์จนได้องค์ประกอบของหลักสูตร 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหา 3) กระบวนการฝึกอบรมและ 4) การวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, หน้า 5); พิสนุ พงศ์ศรี (2549, หน้า 134-135); นุชนารถ เย็นน้ำ (2554, หน้า 17); จักรก วังศ์กาฬสินธุ์ (2556, หน้า 132); ทศนพรพรณ จิรารักษ์ (2558, หน้า 22); สายสุนีย์ กลางประพันธ์ (2558, หน้า 9); Taba (1962, pp. 422-423); Nicholls (1978, p. 17); Kerr (1989, p. 16); Tyler (1989, pp. 5-6) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรตามหลักวิชาการและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor and Alexander Mode (อ้างถึงใน ھرรรษา นิลวิเชียร, 2547, หน้า 23-24); Tyler (1989, p. 1); Skilbeck (1984, pp. 230-239 อ้างถึงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2553, หน้า 192-195) โดยสรุปรูปแบบการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ ระยะเวลาที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎี 2) การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ระยะเวลาที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพและการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม จึงทำให้หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสม สอดคล้องกันทั้งองค์ประกอบภายใน เพื่อหาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ พบว่าทักษะการปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์ ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาจึงได้นำมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เนื้อหาสำคัญของงานยุวบรรณารักษ์ ประกอบด้วย 4 งาน ดังนี้ 1) การจัดเรียงหนังสือบนชั้น 2) การบริการยืม-คืน 3) การจัดหมวดหมู่หนังสือ 4) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน หลังจากนั้นจัดทำร่างหลักสูตรฝึกอบรม ตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม นำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้และประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

การจัดการเรียนรู้ จัดประสบการณ์หรือจัดกิจกรรมฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยยังได้เลือกใช้กระบวนการและขั้นตอนตามวงจรคุณภาพเป็นแนวคิดของ W. Edwards Deming (ณัฐธยาน์ สินธุรหัส และคณะ, 2558) ในการกำหนดเป็นกระบวนการฝึกอบรม เพื่อพัฒนางานยุวบรรณารักษ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยมีขั้นตอน 4 ขั้น ดังนี้ 1) การวางแผน Plan = P 2) การปฏิบัติ DO = D 3) การตรวจสอบ Check = C และ 4) การปรับปรุงแก้ไข Action = A นอกจากนี้ยังได้นำเทคนิคการฝึกอบรมหลากหลายเทคนิคตามแนวคิดของ เพ็ชรี ฐปะวิเชตร์ (2554, หน้า 88-101) มาประยุกต์ใช้ คือ เทคนิคการฝึกอบรมโดยมีวิทยากรเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ได้แก่ การบรรยายโดยใช้สื่อและโสตทัศนูปกรณ์ประกอบ การสาธิต และเทคนิคการฝึกอบรมโดยเน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ได้แก่ การระดมสมอง การใช้กิจกรรมนันทนาการการเรียนรู้จากตัวอย่างและการฝึกปฏิบัติจากการใช้กระบวนการฝึกอบรมและเทคนิคการฝึกอบรมหลายๆ เทคนิคประกอบกัน ทำให้สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี และทำให้การเรียนรู้ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ จิรฐา จรวงษ์ (2556, หน้า 45-46) กล่าวว่า การใช้เทคนิคการฝึกอบรมที่เหมาะสมนั้นสามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ซึ่งได้แก่ ความรู้ ทักษะและทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ตามวัตถุประสงค์สถานการณ์และปัจจัยอื่นๆ ของโครงการฝึกอบรมนั้น

ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่า ผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรในแต่ละด้านเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือมีค่าความสอดคล้องมากกว่า .50 ทุกประเด็นหมายความว่าองค์ประกอบของร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกันในขณะเดียวกันผลการประเมินความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด อันเนื่องมาจากผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของนักวิชาการด้านหลักสูตร ได้แก่ Tyler (1989, p. 1); Saylor and Alexander Mode (อ้างถึงใน ทรราช นิลวิเชียร, 2547, หน้า 23-24); Skilbeck (1984, pp. 230-239) อ้างถึงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2553, หน้า 192-195) ได้ผ่านกระบวนการหาคุณภาพตามขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่การตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้แก้ไขตามข้อเสนอแนะ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ได้ทำ

การประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม มีการนำส่วนที่บกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนักการศึกษาหลายท่านที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแล้วพบว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถเพิ่มพูนความรู้ทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ เช่น ตรัยคุณ รอดเกษม (2556, หน้า 93) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะผ่านระบบออนไลน์สำหรับนักพัฒนาหลักสูตร สถาบันฝึกอบรมในประเทศไทย อุไรวรรณ หลินศรี (2556, หน้า 42-43) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสกลนคร และ อรวรรณี ไชยปัญญา (2556, หน้า 11) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทีมของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในลักษณะหลักสูตรการฝึกอบรม

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยผลจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์กับนักเรียนชุมนุมยุวบรรณารักษ์ โรงเรียนนาหว้าพิทยาคม “ธาตุประสิทธิ์ประชาชนุเคราะห์” อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน โดยดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม ได้แก่ 1) ประเมินความรู้ความเข้าใจในงานยุวบรรณารักษ์ ก่อนและหลังการฝึกอบรม ด้วยแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม 2) วัดและประเมินผลทักษะการปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์ของนักเรียนระหว่างการฝึกอบรม ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ทุกหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามลำดับคุณภาพ 3) วัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม ยุวบรรณารักษ์ ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจในงานยุวบรรณารักษ์ พบว่าคะแนนทดสอบหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจในงานยุวบรรณารักษ์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ได้เพิ่มขึ้นจริง ทั้งนี้อาจเกิดจากองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา กระบวนการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล รวมไปถึงสื่อประกอบการฝึกอบรมที่มีความเหมาะสมและมีความหลากหลาย ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในงานยุวบรรณารักษ์ตามขั้นตอนของการสร้างแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ และการตรวจสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบ ตามหลักแนวคิดของ วาโร เฟ็งส์วัตต์ (2551, หน้า 213–214) และ พิซิต ฤทธิจรรุญ (2553, หน้า 97–98) ซึ่งมีแนวคิดสอดคล้องกัน ดังนี้ 1) วิเคราะห์จุดประสงค์และเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 2) กำหนดพฤติกรรมย่อยที่จะออกข้อสอบ 3) กำหนดชนิดของข้อสอบศึกษาวิธีสร้าง 4) ลงมือเขียนข้อสอบ 5) ตรวจสอบข้อสอบโดยพิจารณาในเรื่องความถูกต้องตามหลักวิชา ความชัดเจนของภาษา 6) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ 7) พิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง 8) ทดลองใช้วิเคราะห์คุณภาพและปรับปรุงแก้ไข 9) จัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับจริง ผลจากการสร้างแบบทดสอบตามขั้นตอนดังกล่าว ปรากฏว่า แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น นำข้อสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) คัดเลือกข้อคำถามเฉพาะข้อที่มีค่าความยาก อยู่ระหว่าง 0.20–0.80 และข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20–1.00 (วาโร เฟ็งส์วัตต์, 2551, หน้า 236) รวมเป็นแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในงานยุวบรรณารักษ์ ทั้งฉบับ นำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร (KR-20) ของ Kuder–Richardson (วาโร เฟ็งส์วัตต์, 2551, หน้า 240–241) ผลการทดลองเพื่อหาคุณภาพแบบทดสอบ ได้ค่าความยากอยู่ระหว่าง .60–.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .41–.70 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9524 ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับสูง ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเชื่อได้ว่าแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในงานยุวบรรณารักษ์ มีคุณภาพทั้งในด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ส่งผลให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม

2.2 ผลการศึกษาทักษะการปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์ เพื่อประเมินทักษะการปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์ ระหว่างการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ในทุกหน่วยการเรียนรู้พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์อยู่ในระดับดีมาก

เมื่อพิจารณาแยกเป็นทักษะพบว่าทักษะการจัดหมวดหมู่หนังสือ อยู่ในระดับดี โดยทักษะการบริการยืม-คืน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 10.97 และทักษะการจัดหมวดหมู่หนังสือ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 9.23

สรุปได้ว่าทักษะการปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์ของนักเรียน อยู่ในระดับดีมาก สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ใน ข้อที่ 2 แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมสามารถพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์ของนักเรียนได้จริงทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียน ได้ใช้เวลาในการปฏิบัติทักษะในแต่ละกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมที่กำหนดมีความเหมาะสมกับเพศและวัยของนักเรียน วิทยากรมีความรู้และความเข้าใจในการนำเสนอขั้นตอนต่างๆ และเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ คอยให้การสนับสนุน หรือส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดความชัดเจนในการสื่อสาร และการนำเสนอ กิจกรรมระดมสมองของนักเรียน ทำให้นักเรียน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ สอดคล้องกับ สมคิด บางโม (2551, หน้า 85) กล่าวว่า เทคนิคการฝึกอบรมก็คือ วิธีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และทัศนคติเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้มากที่สุดในเวลาจำกัด สอดคล้องกับ เด่นกวี ศรีอ่อนจันทร์ (2555) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนดอนจานวิทยาคม อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การฝึกงานนักเรียนช่วยงานห้องสมุด สามารถแบ่งเบาภาระงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ในด้านการให้บริการยืม-คืนหนังสือ มีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นการจัดเก็บหนังสือชั้นชั้นมีความเป็นระเบียบถูกต้อง การจัดป้ายนิเทศ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ สามารถจัดบริการได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น นักเรียนรู้จักหนังสือและสนใจเข้าใช้บริการจากห้องสมุดมากยิ่งขึ้น และการตกแต่งห้องสมุด ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ภายในห้องสมุดให้สวยงาม มีระบบระเบียบและสะอาดตา มีผลทำให้เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีเวลาจัดบริการห้องสมุดให้แก่ครูนักเรียนที่มาใช้บริการได้ดีขึ้น สอดคล้องกับ ดาราวรรณ สุวรรณธา (2556, หน้า 97) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมบริการทางวิชาการ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุด พบว่า ครูบรรณารักษ์มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมยุวบรรณารักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กฤตภาส สงสุรพันธ์ และคณะ (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของยุวบรรณารักษ์ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครปฐม

(Participation of Student Library Assistant in the Secondary Schools in Nakhon Pathom)

ผลการวิจัยพบว่า ยุวบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ช่วยงานห้องสมุดโรงเรียนในช่วงพักกลางวัน และช่วยงาน 1 ชั่วโมง/สัปดาห์ ส่วนใหญ่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดจะมอบหมายให้ ยุวบรรณารักษ์ช่วยจัดชั้นหนังสือ รองลงมา คือ การจัดโต๊ะเก้าอี้และทำความสะอาดห้องสมุด การชักชวนให้เพื่อนเข้ามาใช้ห้องสมุด การให้บริการยืม-คืนหนังสือ การจัดบอร์ดความรู้ การช่วยสำรวจหนังสือของห้องสมุด การจัดตกแต่งห้องสมุดให้สวยงาม และการส่งเสริมการอ่านนอกจากนี้ แบบประเมินผลทักษะการปฏิบัติงานยุวบรรณารักษ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาแล้วว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนทุก รายการ

2.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม ยุวบรรณารักษ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$) สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ด้านสถานที่/ระยะเวลา ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม และด้านการวัดและประเมินผล มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน คือ 5.00 รองลงมาคือคะแนนเฉลี่ย 4.96 คือ ด้านวิทยากร ด้านการนำความรู้ไปใช้มีคะแนนเฉลี่ย 4.87 และด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 4.84 ทั้งนี้อาจเพราะแบบประเมินที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น มีความเหมาะสมและได้รับการพิจารณาความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว อีกทั้งการจัดการฝึกอบรมมีองค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพ เนื้อหาแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้ออกแบบให้เหมาะสมกับวัยไม่ยากจนเกินไป และสื่อการฝึกอบรมมีความหลากหลายน่าสนใจ มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้เห็นภาพพร้อมได้ยินเสียงช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติจริง และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกหน่วยการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ได้ฝึกคิด พูด ถาม ระดมความคิด แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยมีวิทยากรเป็นผู้อำนวยความสะดวก มีกิจกรรมที่ต้องมีการเคลื่อนไหว ไม่น่าเบื่อ มีการฝึกปฏิบัติจริง ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิทยากรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร มีความเป็นกันเอง สอดคล้องกับ สมชาย สังข์สี (2550, หน้า 115-116) กล่าวว่า วิทยากรที่ให้ความรู้ในการฝึกอบรมต้องมีความรู้ ความชำนาญและมีประสบการณ์อย่างแท้จริง มีความสามารถในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในจิตวิทยาการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างดี มีเทคนิค และวิธีการที่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรม เข้าใจชัดเจนกระตือรือร้นและให้ความสนใจ สอดคล้องกับ สมใจ กงเติม (2553, หน้า 73) ได้กล่าวว่า สื่อเป็นสิ่งเร้าที่นำเสนอเพื่อช่วยให้ผู้เรียน

เกิดการเรียนรู้ได้ดี สื่อที่ดีจะต้องเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนไว้ด้วย และผู้สอนควรเน้นสื่อประเภทต่างๆ ต่อผู้เรียนพร้อมกับกระตุ้นให้เกิดการตอบสนอง ผู้สอนควรเข้าใจบทบาทหน้าที่ของสื่อและสื่อ นำมาผสมผสานกันตามวิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียน สอดคล้องกับ อุไรวรรณ หลินศรี (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่าหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนครูศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสกลนคร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น และมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ สุภาวดี เพชรชื่นสกุล (2558, บทคัดย่อ) ได้จัดทำโครงการฝึกอบรมนักเรียน “ปั้นฝัน...บรรณารักษ์น้อย” The Trainer of Librarian ผลการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) และฐานฝึกปฏิบัติการที่นักเรียนชอบมากที่สุดคือ ฐานงานบริการยืม-คืน ปัญหาที่พบ คือช่วงเวลาในการจัดโครงการบางรุ่นตรงกับเวลาปิดภาคเรียนของนักเรียนทำให้นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมโครงการน้อยลง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวบรรณารักษ์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ได้ขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 วิทยากรและผู้ช่วยวิจัย มีความสำคัญในการจัดกิจกรรม ประสพการณ์ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมควรศึกษารายละเอียดหลักสูตรฝึกอบรมตลอดจนคู่มือหลักสูตรฝึกอบรมให้เข้าใจแนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาการฝึกอบรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล หากนำไปใช้กับนักเรียนในระดับอื่นๆ ควรพิจารณาในส่วนของความยากง่ายของเนื้อหา โดยปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา
- 1.2 ควรใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะการปฏิบัติงาน ยุวบรรณารักษ์มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงาน ยุวบรรณารักษ์ในด้านอื่นๆ เช่น งานทำความสะอาด งานซ่อมหนังสือ งานด้านวารสารและหนังสือพิมพ์ นำไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ
2. ควรนำวิธีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปใช้ในแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอื่นๆ เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในสถานศึกษาอื่นต่อไป